

משניות סדר נזיקים

על פי מהדורת הרב דוד אלטאראס ז"ל
שהודפס בשנת ה'תק"ע בעיר פיסא

פה ירושלים יע"א
שנת דובר שלום לכל עמו לפ"ק

הוצאת חטף-סגול

2024

הובא לדפוס באמצעות \LaTeX ע"י שמעון מונטגיו

תפלת ר' נחוניא בן הקנה שחייב לאומרה כל הנכנס לבית המדרש ללמוד
יהי רצון מלפניך יי אלהי שלא יאָרע דְבַר תְּקֻלָּה עַל יְדֵי וְלֹא אֶכְשֶׁל
בְּדַבֵּר הִלְכָּה וַיִּשְׁמָחוּ בִּי חֲבִירֵי וְלֹא אֹמֵר עַל טְהוֹר טָמֵא וְלֹא עַל
טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל מִתֵּר אֶסוּר וְלֹא עַל אֶסוּר מִתֵּר וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבִירֵי
בְּדַבֵּר הִלְכָּה וְאַשְׁמַח בָּהֶם:

והאר"י צוק"ל היה אומר אחר תפלה זו שני פסוקים אלו

כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה:
גַּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ:

קודם הלימוד

כתוב בספר תוצאות חיים כשפותח הספר ללמוד בו יאמר

הִנְנִי רוֹצֶה לְלַמֹּד כְּדֵי שְׂבִיאוֹנִי תִלְמוּד זֶה לִידי מַעֲשֶׂה וְלִידי מִדּוֹת
יִשְׁרוֹת וְלִידי יְדִיעַת הַתּוֹרָה וְהִרְיִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְחִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוא וּשְׂכִינָתִיה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוּ וְיֵהִי נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה
יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

משניות סדר נזיקים

יש בו י' מסכתות וזהו סדורן

א בבא קמא י פרקים ב בבא מציעא י פרקים ג בבא
בתרא י פרקים ד סנהדרין יא פרקים ה מכות ג פרקים
ו שבועות ח פרקים ז עדויות ח פרקים ח ע"ז ה פרקים
ט אבות ו פרקים י הוריות ג פרקים

בין הכל ע"ד פרקים:

ויש שמסדרים אחר שבועות ע"ז ואחר כך הוריות
ואתר כל אבות ולבסוף עדויות

ושניהם ניתנו מרועה אחד

מסכת בבא קמא

פרק א

אֲרֶבֶּעָה אַבּוֹת נִזְקִין הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמִּבְעָה וְהַהֲבֵיעַר לֹא הָרִי הַשּׁוֹר כַּהֲרִי הַמִּבְעָה וְלֹא הָרִי הַמִּבְעָה כַּהֲרִי הַשּׁוֹר וְלֹא זֶה וְזֶה שֵׁישׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים כַּהֲרִי הָאֵשׁ שָׁאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וְלֹא זֶה וְזֶה שֶׁדֶּרֶכָּן לִילֵךְ וְלִהְיוֹת כַּהֲרִי הַבּוֹר שָׁאִין דֶּרֶכּוֹ לִילֵךְ וְלִהְיוֹת הַצֵּד הַשּׁוֹה שֶׁבָּהֶן שֶׁדֶּרֶכָּן לִהְיוֹת וְשִׁמְיָתָן עָלֶיךָ וְכִשְׁהִזִּיק חָב הַמִּזִּיק לְשֵׁלֶם תְּשַׁלּוּמֵי נֶזֶק בְּמִיטֵב הָאָרֶץ:

ב כָּל שֶׁחֲבַתִּי בְּשִׁמְיָתוֹ הַכְּשֵׁרְתִי אֶת נֶזֶקוֹ הַכְּשֵׁרְתִי בְּמַקְצֵת נֶזֶקוֹ חֲבַתִּי בְּתִשְׁלוּמֵי נֶזֶקוֹ כִּי הַכְּשֵׁר כָּל נֶזֶקוֹ נִכְסִים שָׁאִין בָּהֶן מַעֲלָה נִכְסִים שֶׁל בְּנֵי בְרִית נִכְסִים הַמְּיוֹחָדִים (וּבְכָל מְקוֹם) חוּץ מִרְשׁוֹת הַמְּיוֹחָדֶת לַמִּזִּיק וּרְשׁוֹת הַנֶּזֶק וְהַמִּזִּיק וְכִשְׁהִזִּיק חָב הַמִּזִּיק לְשֵׁלֶם תְּשַׁלּוּמֵי נֶזֶק בְּמִיטֵב הָאָרֶץ:

ג שׁוֹם כֶּסֶף וְשׁוֹה כֶּסֶף בְּפָנֵי בֵּית דִּין וְעַל פִּי עֲדִים בְּנֵי חוּרִין וּבְנֵי בְרִית וְהַנָּשִׁים בְּכָלֵל הַנֶּזֶק וְהַנֶּזֶק וְהַמִּזִּיק בְּתִשְׁלוּמֵי:

ד חֲמִשָּׁה תַּמִּין וְחֲמִשָּׁה מוֹעֲדִין הַבְּהֵמָה אֵינָה מוֹעֲדֶת לֹא לִגְח וְלֹא לְגוֹף וְלֹא לְשׁוֹךְ וְלֹא לְרִבּוּץ וְלֹא לְבַעֲזוֹת הַשָּׁן מוֹעֵד לֶאֱכֹל אֶת הָרְאוּי לָהּ הָרֶגֶל מוֹעֲדֶת לְשִׁבּוֹר

בְּדֶרֶךְ הַלּוּכָהּ וְשׁוֹר הַמוּעֵד וְשׁוֹר הַמְּזִיק בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק וְהָאָדָם הַזֹּאֵב וְהָאֵרִי וְהַדּוֹב וְהַנֶּמֶר וְהַבְּרָדִלָס וְהַנֶּחֱשׁ הָרִי אֵלּוּ מוּעָדִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּזֶמֶן שֶׁהֵן בְּנֵי תַרְבוֹת אֵינָן מוּעָדִין וְהַנֶּחֱשׁ מוּעֵד לְעוֹלָם מֵה בֵּין תָּם לְמוּעֵד (אֶלָּא) שֶׁהֵתָם מְשִׁלִּים חֲצֵי נֶזֶק מְגוּפוֹ וְמוּעֵד מְשִׁלִּים נֶזֶק שְׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה:

יום יד

פרק ב

כִּיצַד הָרֶגֶל מוּעֵדֶת לְשִׁבּוֹר בְּדֶרֶךְ הַלּוּכָהּ הַבֵּהֱמָה מוּעֵדֶת לְהִלֵּךְ בְּדֶרֶכָּהּ וּלְשִׁבּוֹר הֵיתָה מִבְּעֻטָּת אוֹ שֶׁהָיוּ צָרוּרוֹת מִנִּתְזִין מִתַּחַת רִגְלֶיהָ וְשִׁבְרָה אֶת הַכְּלִים מְשִׁלִּים חֲצֵי נֶזֶק דָּרְסָה עַל הַכְּלִי וְשִׁבְרָתוֹ וְנָפַל עַל כְּלִי אֲחֵר וְשִׁבְרוֹ עַל הָרֵאשׁוֹן מְשִׁלִּים נֶזֶק שְׁלֵם וְעַל הָאֲחֵרוֹן מְשִׁלִּים חֲצֵי נֶזֶק הַתִּרְנָגוּלִים מוּעָדִין לְהִלֵּךְ בְּדֶרֶכָּן וּלְשִׁבּוֹר הָיָה דָּלִיל קָשׁוֹר בְּרִגְלָיו אוֹ שֶׁהָיָה מֵהֵדֵס וְשִׁבְרָ אֶת הַכְּלִים מְשִׁלִּים חֲצֵי נֶזֶק:

^ב כִּיצַד הַשֵּׁן מוּעֵדֶת לֶאֱכֹל אֶת הָרֵאוֹי לָהּ הַבֵּהֱמָה מוּעֵדֶת לֶאֱכֹל פִּירוֹת וִירְקוֹת אֶכְלָה כְּסוּת אוֹ כְּלִים מְשִׁלִּים חֲצֵי נֶזֶק בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק אֲבָל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים פָּטוֹר וְאִם נִהְיִית מְשִׁלִּים מֵה שְׁנֵהֲנִית כִּיצַד (מְשִׁלִּים) מֵה שְׁנֵהֲנִית אֶכְלָה מִתּוֹךְ הָרִחְבָּה מְשִׁלִּים מֵה שְׁנֵהֲנִית מִצַּדִּי הָרִחְבָּה מְשִׁלִּים מֵה שֶׁהִזִּיקָה מִפֶּתַח

הַחֲנוּת (מְשַׁלֵּם) מֵה שְׁנֵה־נִית • מִתּוֹךְ הַחֲנוּת (מְשַׁלֵּם) מֵה
שֶׁהִזִּיקָה:

א הַכֶּלֶב וְהַגָּדִי שֶׁקִּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגֶּגֶר • וְשִׁבְרוּ אֶת הַכֵּלִים •
מְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֹם • מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹעֲדִין • הַכֶּלֶב שֶׁנִּטְלָה הַחֲרָרָה
וְהָלַךְ לַגָּדִישׁ • אֲכָל הַחֲרָרָה וְהִדְלִיק הַגָּדִישׁ • עַל הַחֲרָרָה
מְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֹם • וְעַל הַגָּדִישׁ מְשַׁלֵּם חֲצֵי גִזְק:

ד אֵיזָה הוּא תָם • וְאֵיזָה הוּא מוֹעֵד • מוֹעֵד כָּל שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ
שְׁלֹשָׁה יָמִים • וְתָם מְשִׁיחִזּוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים • דְּבָרֵי רַבִּי
יְהוּדָה • רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מוֹעֵד שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים •
וְתָם כָּל שֶׁיְהוּ הַתִּינוּקוֹת מִמֶּשֶׁמְשִׁין בּוֹ וְאֵינוּ נוֹגְחִין:

ה שׁוֹר הַמִּזִּיק בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק בִּיצֵד • נִגַּח • נִגְף • נִשְׁךְ • רִבְצֵן •
בַּעֲטָה • בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים • מְשַׁלֵּם חֲצֵי גִזְק • בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק •
רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר גִּזְק שָׁלֹם • וְחֲכָמִים אוֹמְרִים חֲצֵי גִזְק •
אָמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן וּמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהִקְלָה עַל הַשֵּׁן
וְעַל הָרֶגֶל בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים שֶׁהוּא פָּטוֹר • הַחֲמִיר עָלֵיהֶם
בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק לְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֹם • מָקוֹם שֶׁהַחֲמִיר עַל הַקֶּרֶן
בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים • לְשַׁלֵּם חֲצֵי גִזְק • אֵינוּ דִין שֶׁנִּחְמִיר עָלֶיהָ
בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק לְשַׁלֵּם גִּזְק שָׁלֹם • אָמְרוּ לוֹ דִּין לֵבָא מִן הַדִּין
לִהְיוֹת כְּנֶדוֹן • מֵה בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים חֲצֵי גִזְק • אִף בְּרִשּׁוֹת
הַנֶּזֶק חֲצֵי גִזְק • אָמַר לָהֶם אֲנִי לֹא אֶדּוֹן קֶרֶן מִקֶּרֶן • אֲנִי אֶדּוֹן
קֶרֶן מִרְגֶּל • וּמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהִקְלָה עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל
בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים • הַחֲמִיר בְּקֶרֶן • מָקוֹם שֶׁהַחֲמִיר עַל הַשֵּׁן

וְעַל הָרֶגֶל בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק־ אֵינוֹ דִּין שְׁנַחֲמִיר בְּקָרָן־ אָמְרוּ
לֹא דִּינָא לְבָא מִן הַדִּין לְהִיטֵי בְּגִדּוֹן־ מֵהַ בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים חֲצִי
נֶזֶק אֶף בְּרִשּׁוֹת הַנֶּזֶק חֲצִי נֶזֶק:

^א אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג־ בֵּין מְזִיד־ בֵּין עֵר־ בֵּין יָשׁוֹן־
סָמָא אֶת עֵין חֲבִירוֹ וְשִׁבַּר אֶת הַכֵּלִים־ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שְׁלָם:

פרק ג

הַמַּנִּיחַ אֶת הַכֹּד בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ־
וְשִׁבְרָה פְטוֹר־ וְאִם הוּזַק בָּהּ בְּעַל הַחֲבִית חֵיב
בְּנִזְקוֹ־ נִשְׁבְּרָה כְּדוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וְהַחֲלַק אֶחָד בְּמִים־
אוֹ שְׁלָקָה בְּחֶרְסִיָּה חֵיב־ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוֵּין חֵיב־
בְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין פְטוֹר:

^ב הַשּׁוֹפֵךְ מִים בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר־ חֵיב
בְּנִזְקוֹ־ הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית־ וְהַגֹּדֵר אֶת גְּדֵרוֹ
בְּקוֹצִים־ וְגֵדֵר שֶׁנִּפְלַ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וְהִזְקוּ בָּהֶן אַחֵרִים־
חֵיב בְּנִזְקוֹ:

^ג הַמוֹצִיא אֶת תְּבִנּוֹ וְאֶת קֶשׁוֹ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים לְזָבִלִים־
וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר־ חֵיב בְּנִזְקוֹ־ וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה־ רֶבֶן
שֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל הַמִּקְלָקְלִין בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים
וְהִזְקוּ־ חֵיבִין לְשִׁלָּם־ וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה־ הַהוֹפֵךְ אֶת
הַגָּלָל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים־ וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר־ חֵיב בְּנִזְקוֹ:

י שְׁנֵי קְדָרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחֵר זֶה וְנִתְקַל הָרִאשׁוֹן
וְנִפְלָ וְנִתְקַל הַשֵּׁנִי בְּרִאשׁוֹן חֵיב בְּגִזְקֵי שְׁנֵי:

ה זֶה בָּא בְּחִבִּיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרְתּוֹ נִשְׁבְּרָה כִּדּוֹ שֶׁל זֶה
בְּקוֹרְתּוֹ שֶׁל זֶה פָּטוּר שְׁלֵזָה רְשׁוּת לְהֵלֶךְ וְלִזְה רְשׁוּת
לְהֵלֶךְ הִיא בְּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן וּבְעַל חִבִּית אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה
חִבִּית בְּקוֹרָה פָּטוּר בְּעַל הַקוֹרָה וְאִם עָמַד בְּעַל הַקוֹרָה
חֵיב וְאִם אָמַר לְבַעַל חִבִּית עָמַד פָּטוּר הִיא בְּעַל חִבִּית
רִאשׁוֹן וּבְעַל קוֹרָה אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חִבִּית בְּקוֹרָה חֵיב
וְאִם עָמַד בְּעַל חִבִּית פָּטוּר וְאִם אָמַר לְבַעַל קוֹרָה עָמַד
חֵיב וְכֵן זֶה בָּא בְּגִירוֹ וְזֶה בְּפִשְׁתָּנוֹ:

י שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים אֶחָד רָץ וְאֶחָד
מְהַלֵּךְ אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם רָצִים וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה שְׁנֵיהֶם
פָּטוּרִין:

י הַמְּבַקֵּעַ בְּרִשְׁוֹת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים בְּרִשְׁוֹת
הָרַבִּים וְהִזִּיק בְּרִשְׁוֹת הַיָּחִיד בְּרִשְׁוֹת הַיָּחִיד וְהִזִּיק
בְּרִשְׁוֹת הַיָּחִיד אַחֵר חֵיב:

ח שְׁנֵי שְׁוָרִים תָּמִים שֶׁחִבְּלוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְמִים בַּמוֹתָר
חֲצִי גִזָּק שְׁנֵיהֶם מוֹעֲדִים מְשַׁלְמִים בַּמוֹתָר גִּזָּק שְׁלֵם
אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד מוֹעֵד בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּמוֹתָר גִּזָּק
שְׁלֵם תָּם בַּמוֹעֵד מְשַׁלֵּם בַּמוֹתָר חֲצִי גִזָּק וְכֵן שְׁנֵי אֲנָשִׁים
שֶׁחִבְּלוּ זֶה בְּזֶה מְשַׁלְמִים בַּמוֹתָר גִּזָּק שְׁלֵם אָדָם בַּמוֹעֵד
וּמוֹעֵד בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בַּמוֹתָר גִּזָּק שְׁלֵם אָדָם בְּתָם וְתָם

בְּאָדָם. אָדָם בְּתָם מְשִׁלֵּם בַּמּוֹתֵר נֶזֶק שְׁלֵם. תָּם בְּאָדָם
מְשִׁלֵּם בַּמּוֹתֵר חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אִף תָּם שְׁחָבַל
בְּאָדָם. מְשִׁלֵּם בַּמּוֹתֵר נֶזֶק שְׁלֵם:

ט שׁוֹר שָׁוָה מָנָה שֶׁנֶּגַח שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים. וְאֵין הַנִּבְלָה
יָפָה כָּלוּם. נוֹטֵל אֶת הַשׁוֹר. שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים שֶׁנֶּגַח שׁוֹר
שָׁוָה מֵאֲתִים. וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כָּלוּם. אָמַר רַבִּי מֵאִיר עַל
זֶה נֶאֱמַר וּמָכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כֶּסֶפוֹ. אָמַר
לֹא רַבִּי יְהוּדָה וְכֵן הִלְכָה. קִימַתָּ וּמָכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחַי
וְחָצוּ אֶת כֶּסֶפוֹ. וְלֹא קִימַתָּ וְגַם אֶת הַמֵּת יִחָצוּ. וְאִיזָה זֶה
שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים שֶׁנֶּגַח שׁוֹר שָׁוָה מֵאֲתִים. וְהַנִּבְלָה יָפָה
חֲמִשִּׁים זוּז. שָׁוָה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וְחָצִי הַמֵּת. וְזֶה נוֹטֵל חֲצִי
הַחַי וְחָצִי הַמֵּת:

י יֵשׁ חֵיִיב עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ. וּפְטוֹר עַל מַעֲשֵׂה עֶצְמוֹ.
פְּטוֹר עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ. וְחֵיִיב עַל מַעֲשֵׂה עֶצְמוֹ. שׁוֹרוֹ
שְׁבִישׁ פְּטוֹר. וְהוּא שְׁבִישׁ חֵיִיב. שׁוֹרוֹ שְׁסֻמָּא אֶת עֵין
עֲבָדוֹ. וְהִפִּיל אֶת שְׁנוֹ. פְּטוֹר. וְהוּא שְׁסֻמָּא אֶת עֵין עֲבָדוֹ.
וְהִפִּיל אֶת שְׁנוֹ חֵיִיב. שׁוֹרוֹ שְׁחָבַל בְּאֶבְיוֹ וְאִמּוֹ חֵיִיב. וְהוּא
שְׁחָבַל בְּאֶבְיוֹ וְאִמּוֹ פְּטוֹר. שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ
בְּשַׁבַּת חֵיִיב. וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בְּשַׁבַּת פְּטוֹר.
מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ:

יא שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחֵר שׁוֹר אַחֵר (וְהוֹזֵק). זֶה אוֹמֵר
שׁוֹרְדָּה הַזֶּה. וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִּי אֵלָּא בְּסִלַּע לָקָה. הַמוֹצִיא

מחבירו עליו הראיה. היו שנים רודפין אחר אֶחָד. זה אומר שורף הזיק. וזה אומר שורף הזיק. שניהם פטורין. אם היו שניהם של איש אחד. שניהם חייבים. הִיא אֶחָד גדול. ואֶחָד קטן. הנזק אומר גדול הזיק. והמזיק אומר לא כי. אלא קטן הזיק. אחד תם ואֶחָד מועד הנזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק. המוציא מחבירו עליו הראיה. היו (הנזקין) שנים. אחד גדול ואֶחָד קטן. והמזיקים שנים. אחד גדול ואֶחָד קטן. הנזק אומר גדול הזיק את הגדול. וקטן את הקטן. והמזיק אומר לא כי. אלא קטן את הגדול. וגדול את הקטן. אחד תם ואֶחָד מועד. הנזק אומר מועד הזיק את הגדול. ותם את הקטן. והמזיק אומר לא כי. אלא תם את הגדול. ומועד את הקטן. המוציא מחבירו עליו הראיה.

פרק ד

שור שנגח ארבע וחמשה שורים. זה אחר זה ישלם לאַחֲרוֹן שבהם. ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו. ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו. והאחרון אחרון נשפר. דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים. ואין הנבלה יפה כלום. זה נוטל מנה. וזה נוטל מנה. חזר ונגח שור אחר שנה מאתים. האחרון נוטל מנה. ושלפניו זה נוטל חמשים וזה נוטל חמשים. חזר ונגח שור אחר שנה מאתים.

הַאֲחֵרוֹן נוֹטֵל מִנֶּה וְשִׁלְפָּנָיו חֲמִשִּׁים זָוִי וְשָׁנִים הָרָאשׁוֹנִים
 דִּינָר זָהָב:

ב שוֹר שֶׁהוּא מוֹעֵד לְמִינוֹ וְאִינוּ מוֹעֵד לְשְׂאִינוּ מִינוֹ מוֹעֵד
 לְאָדָם וְאִינוּ מוֹעֵד לְבִהמָה מוֹעֵד לְקִטְנִים וְאִינוּ מוֹעֵד
 לְגִדּוּלִים אֵת שֶׁהוּא מוֹעֵד לוֹ מְשִׁלֵּם גִּזְק שָׁלֵם וְאֵת
 שְׂאִינוּ מוֹעֵד לוֹ מְשִׁלֵּם חֲצִי גִזְק אָמְרוּ לְפָנֵי רַבִּי יְהוּדָה
 הֲרִי שֶׁהוּא מוֹעֵד לְשִׁבְתוֹת וְאִינוּ מוֹעֵד לְחֹל אָמַר לָהֶם
 לְשִׁבְתוֹת מְשִׁלֵּם גִּזְק שָׁלֵם לִימוֹת הַחֹל מְשִׁלֵּם חֲצִי גִזְק
 אֵימַתִּי הוּא תָם מְשִׁיחִזּוֹר בּוֹ שִׁלְשָׁה יָמֵי שִׁבְתוֹת:

ג שוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַלְשׁוֹר שֶׁל גֹּזִי פָטוֹר וְשֶׁל גֹּזִי
 שֶׁנִּגְחַלְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין תָּם בֵּין מוֹעֵד מְשִׁלֵּם גִּזְק
 שָׁלֵם:

ד שוֹר שֶׁל פֶּקַח שֶׁנִּגְחַלְשׁוֹר שֶׁל חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן חֵיב
 וְשֶׁל חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּגְחַלְשׁוֹר שֶׁל פֶּקַח פָּטוֹר
 שוֹר שֶׁל חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּגְחַלְשׁוֹר בֵּית דִּין מַעֲמִידִין
 לָהֶן אֶפֶסְרוֹפּוֹס וּמַעֲמִידִין לָהֶם בְּפָנֵי אֶפֶסְרוֹפּוֹס נִתְפַּקַּח
 הַחֵרֶשׁ נִשְׁתַּפָּה הַשׁוֹטָה וְהַגְדִּיל הַקָּטָן חֲזַר לְתִמּוּתוֹ
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר רַבִּי יוֹסִי אָמַר הֲרִי הוּא בְּחִזְקָתוֹ שוֹר
 הָאֶצְטָדִין אִינוּ חֵיב מִיתָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגַּח וְלֹא שֶׁיִּגְחֻהוּ:

ה שוֹר שֶׁנִּגְחַלְשׁוֹר אֵת הָאָדָם וּמֵת מוֹעֵד מְשִׁלֵּם כֹּפֶר וְתָם
 פָּטוֹר מִן הַכֹּפֶר וְזֶה חֵיבִים מִיתָה וְכֵן בְּבֵן וְכֵן בְּבֵת:

נגח עבד או אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא יפה
מאד מנה ובין שאינו יפה אלא דינר אחד:

^י שור שהיה מתחבד בפתל ונפל על האדם נתכונן להרוג
את הבהמה והרג את האדם לגוי והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קימא פטור:

^י שור האשה שור היתומים שור האפטרופוס שור
המדבר שור ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין
הרי אלו חייבים מיתה רבי יהודה אומר שור המדבר
שור ההקדש שור הגר שמת (ואין לו יורשין) פטורים
מן המיתה לפי שאין להם בעלים:

^ח שור שהוא יוצא להסקל והקדישו בעליו אינו מקדש
שחטו בשורו אסור ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו
בעליו מקדש ואם שחטו בשורו מותר:

^ט מסרו לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר
נכנסו תחת הבעלים מועד משלם נזק שלם ותם משלם
חצי נזק קשרו בעליו במוסרה ונעל בפניו כראוי ויצא
והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי רבי מאיר רבי
יהודה אומר תם חייב ומועד פטור שנאמר ולא ישמרנו
בעליו ושומר הוא זה רבי אליעזר אומר אין לו שמירה
אלא סבין:

אחר השלמת כל מסכתא ומסכתא יאמר זה שלש פעמים

ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך:

הִדְרֵן עֲלֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְהִדְרֵךְ עֲלֵן דְּעֵתֵן עֲלֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְדַעְתָּךְ
עֲלֵן לֹא נִתְנָשִׁי מִינֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְלֹא תִתְנָשִׁי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הִדִּין
וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי:

ואחר כך יאמר

יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אוֹמְנוּתָנוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא חֲנֻנִיָּה בְּרַ פֶּפֶא רְמִי בְּרַ פֶּפֶא
נַחֲמֵן בְּרַ פֶּפֶא אֲחֵא בְּרַ פֶּפֶא אֲבֵא מְרִי בְּרַ פֶּפֶא רַפְּרָם בְּרַ פֶּפֶא
רְכִישׁ בְּרַ פֶּפֶא סְרַחֲב בְּרַ פֶּפֶא אֲדֵא בְּרַ פֶּפֶא דְרוֹ בְּרַ פֶּפֶא:

הָעֶרֶב נָא יי אֱלֹהֵינוּ אֵת דְּבָרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עִמָּךְ בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ בְּלָנוּ וְצִאָצֵּאֵינוּ וְצִאָצֵּאֵי עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְאִי
שְׁמֶךָ וְלִזְמַדֵּי תּוֹרָתְךָ:

מֵאִיבִי תַחֲכַמְנִי מְצוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי:

יְהִי לְבִי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ:

לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיֵּיתִנִּי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ: